

УДК 343.95

Світличний В.А., доцент кафедри кібербезпеки факультету № 4 Харківського національного університету внутрішніх справ, кандидат технічних наук.

ПРАВОВІ ПІДСТАВИ ЗАСТОСУВАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗАСОБІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

В демократичному суспільстві головне завдання державної влади, зокрема виконавчої, □ забезпечення прав і свобод громадян. Одним з найбільш серйозних втручань з боку правоохоронних органів в життєдіяльність громадян являється застосування до них спеціальних засобів Національної поліції. В зв'язку з цим питання застосування спеціальних засобів Національної поліції при охороні громадського порядку і проведенні спеціальних операцій є предметом адміністративно-правового регулювання та реалізації органами держави.

Застосування спеціальних засобів Національної поліції України визначається не тільки доцільністю й ефективністю заходу. В першу чергу, ця діяльність повинна бути оцінена з точки зору правомірності. Це означає, що в усіх без винятку випадках вона повинна базуватися на вимогах норм законів та підзаконних нормативних актів і ніякими оперативними, організаційними та іншими міркуваннями виправдана бути не може. У зв'язку із зазначеним неприпустимим у діяльності Національної поліції є будь-яке неправомірне, недосконале застосування засобів спеціальної техніки, що може завдати шкоди державним та особистим інтересам громадян, які охороняються Конституцією України (статті 3, 8, 17, 21, 28, 29, 30, 31, 32, 55). Одним із головних питань професійно-технічної підготовки поліцейських є вивчення та розуміння правових основ і вимог законності під час застосування засобів спеціальної техніки в діяльності Національної поліції. Як відомо, таке застосування може мати процесуальний, оперативний, організаційний чи профілактичний характер. Незалежно від напрямку застосування та характеру використовуваних технічних засобів цей процес базується на нормах закону, як і вся інша діяльність правоохоронних органів. Проте різноманітна сутність цих видів діяльності, специфіка використання її результатів визначають специфіку їх нормативного регулювання.

Правова основа застосування засобів спеціальної техніки – це система правових норм, підзаконних нормативних актів та правил, які визначають допустимість або регламентують порядок і умови їх використання.

Під час застосування спеціальних засобів поліцейські керуються вимогами таких документів, як:

- 1) Конституція України (статті 3, 8, 17, 21, 28, 29, 30, 31, 32, 55);
- 2) Закон України «Про Національну поліцію» (статті 42, 43, 45);
- 3) постанова Кабінету Міністрів України від 27.02.1991 № 49;
- 4) постанова Кабінету Міністрів України від 07.09.1993 № 706;
- 5) наказ МВС України від 30.03.1991 № 118;
- 6) Статут патрульно-постової служби міліції України (ст. 200-216);
- 7) наказ МВС України від 16.01.1997 № 30.

Рішення про застосування спеціальних засобів приймає посадова особа, яка відповідає за забезпечення публічної безпеки і порядку в даному населеному пункті, або керівник конкретної спеціальної операції. Поліцейський, який діє індивідуально, приймає рішення про застосування спеціальних засобів самостійно відповідно до вимог чинного законодавства. Вид та інтенсивність застосування заходів примусу визначаються з урахуванням конкретної ситуації, характеру правопорушення та індивідуальних особливостей особи, яка вчинила правопорушення. Крім того поліцейський зобов'язаний негайно зупинити застосування певного виду заходу примусу в момент досягнення очікуваного результату.

Поліцейський зобов'язаний заздалегідь попередити особу про застосування спеціальних засобів і надати їй достатньо часу для виконання законної вимоги поліцейського, крім випадку, коли зволікання може спричинити посягання на життя і здоров'я особи чи та/або поліцейського або інші тяжкі наслідки, або в ситуації, що склалася, таке попередження є невинуватим або неможливим. Поліцейські зобов'язані надавати невідкладну медичну допомогу особам, які постраждали в результаті застосування заходів примусу. Про застосування спеціальних засобів, а також про будь-які ушкодження або смерть, які спричинені особі внаслідок застосування поліцейським спецзасобів, працівник поліції негайно письмово доводить до відома безпосереднього начальника для сповіщення прокуророві.

Поліцейський зобов'язаний у письмовій формі повідомити свого керівника про застосування до особи спеціального засобу.

Якщо поліцейський заподіяв особі поранення або каліцтво внаслідок застосування до неї спеціального засобу, керівник такого поліцейського зобов'язаний негайно повідомити про це відповідного прокурора.

Підводячи підсумок викладеного зазначимо, що процес впровадження в діяльність Національної поліції спеціальних засобів без сумніву буде розвиватися і надалі. Застосування спеціальних засобів Національної поліції при охороні громадського порядку і проведенні спеціальних операцій незважаючи на свою складність і неоднозначність, є предметом адміністративно-правового регулювання та реалізації органами держави забезпечення основних прав і свобод громадян України.

УДК 354: 340.133:340.134

Євсєєв В.О., заступник начальника кафедри управління повсякденною діяльністю факультету № 1 Національної академії Національної гвардії України, кандидат військових наук, полковник.

МОЖЛИВІ ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ЗАХИСТУ ОБ'ЄКТІВ КРИТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ УКРАЇНИ З УРАХУВАННЯМ СВІТОВОГО ДОСВІДУ

Саме сьогодні, за всю історію незалежності, Україна протистоїть самому серйозному виклику своїй національній безпеці. Загострення соціально-політичної кризи в державі за умов ведення проти України гібридної війни, підвищення ймовірності скоєння на її території диверсійно-терористичних актів та руйнування численних об'єктів інфраструктури в зоні проведення антитерористичної операції – все це визначає ті сучасні реалії, в яких сьогодні існує Україна, і в яких має забезпечуватися безпека її громадян, суспільства і держави.

Очевидно, що сектор безпеки та оборони України потребує докорінного реформування, яке має відбуватися з урахуванням світового досвіду та проголошеного курсу на євроінтеграцію і вступу в Організацію Північноатлантичного договору (НАТО).

Зазначені чинники роблять особливо актуальним удосконалення захисту об'єктів критичної інфраструктури України, який активно розвивається у провідних країнах-членах Європейського Союзу та НАТО як один із сучасних шляхів реалізації політики безпеки людини, суспільства та держави.

Проведений аналіз досвіду захисту об'єктів критичної інфраструктури в провідних країнах світу, вивчення і узагальнення надбань вітчизняних фахівців в предметній галузі з урахуванням прийнятих в Україні нових нормативно-правових актів в сфері захисту об'єктів критичної інфраструктури показав, що можливими шляхами удосконалення захисту об'єктів критичної інфраструктури нашої держави можуть бути: